

הצעת חוק להסדרת הצבת כוורות וייצור דבש, התשע"ה-2014
הערות תמציתיות מטעם פורום קהלת
עו"ד אריאל ארליך

בהמשך למחקר בנושא משק הדבש בישראל שפרסמנו בקיץ 2013, להצעת החוק מטעם משרד החקלאות ולדיונים שהיו בוועדת הכלכלה עד כה, נבקש להדגיש נקודות מרכזיות:

– משטר היתרי הרעייה הנוהג כיום הוא ייחודי למדינת ישראל, ולמיטב ידיעתנו אין לו אח ורע במדינות העולם, גם לא בין הצפופות שבהן. משטר זה פוגע פגיעות קשות בזכויות חוקתיות, יש בו כשלים מינהליים, והוא יוצר כשלים כלכליים. ההצדקות למשטר הנוהג חלשות ואינן מוכחות.

– במסגרת התקדמותה של כלכלת ישראל לסטנדרט המקובל בעולם, יש לשנות משטר זה. יש להותיר משטר של היתרי רעייה אך ורק במקרקעין שהם משאבים ציבוריים באופן אמיתי, כלומר שטחי מרעה, שמורות טבע, שטחי אש וכדומה, להבדיל ממקרקעין הנתונים לעיבוד חקלאי פרטי. בד בבד, יש להקים מנגנון חזק, יעיל ושקוף של סימון ורישום כוורות, ולהעניק לרשויות הווטרנריות כלים אפקטיביים לפיקוח, ניטור וטיפול במחלות זיהומיות.

– חלוקת היתרי הרעייה היא חלוקת משאבי ציבור ולכן חייבת להיעשות באופן מקצועי, שקוף וענייני. לשם כך אין בשום אופן לקבוע מעורבות והשפעה של נציגי גופים פרטיים שהם בהגדרה בעלי עניין. זהו ניגוד אינטרסים מובהק וקביעתו בחוק אינה ראויה למדינה שמעוניינת בתקינות שלטונית.

– בנוסף, הניסיון לשמר את מועצת הדבש תוך גביית אגרות כפויים מהמגדלים לשם כך הוא פגיעה חמורה בקניינם של מגדלי דבורים ללא כל תכלית ראויה, ובניגוד גמור להיגיון הבריא שעמד מאחרי המהלך החשוב של המשרד בעניין מועצת הצמחים בשבוע האחרון.

לאור האמור, נציע לתקן בהצעת החוק כדלהלן:

סעיף 2 – הגדרת 'מקרקעי ציבור': יש לשנות את ההגדרה המוצעת כך שתורג מכלל "מקרקעי ציבור" כל קרקע הנתונה בחכירה או בהשכרה או בדרך אחרת לעיבוד חקלאי פרטי. בהתאם לכך יש למחוק את סעיפים 9(ב) ו-10.

סעיף 5 – חברי ועדת ההיתרים: אין להעניק בשום אופן מעמד רשמי לארגון יציג או גוף פרטי אחר, גם לא של משקיף. תחת זאת יש לקבוע חובה על הוועדה לקבל עמדה כללית עדכנית מארגונים מייצגים באשר לשיקולים שעליה לשקול קודם קביעת הנקודות מדי שנה. כך לא תהיה השפעה לבעלי עניין לטובת דבוראים ספציפיים, אולם הערותיהם המקצועיות של הארגונים יישמעו.

סעיף 16 – חברי ועדת ערר: אין בשום אופן לקבוע כי לנציגי ארגון יציג או גוף פרטי אחר תהיה סמכות לקבוע חלוקת זיכיונות רעייה. זהו ניגוד אינטרסים מובהק, לפי הגדרה. זהו פתח לשחיתות!

סעיף 27א – היטלים לשימור מועצת הדבש: הניסיון להגדיר את מועצת הדבש בדרך עקיפה ולהטיל לשם שימורה המלאכותי מס על המגדלים ראוי לדחייה. עד שיד ימין של המשרד מבצעת פעולה נכונה להסרת עול מימון של מועצה מיותרת בתחום הפירות, יד שמאל יוצרת עול חדש כזה בתחום הדבש. יש למחוק את הסעיף.

סעיף 5 – ועדת ההיתרים: בעקרונות ההקצאה (סעיף 5א) יש למחוק את המילים "צמצום פערים בין דבוראים" – גם אם ישנה חובה כללית ברורה לפעול בשוויון, אין תפקידו של המשרד לדאוג אקטיבית לצמצום פערים. זו אינה תכליתו של החוק ואף לא של חקיקת הסדרת עיסוק במדינה מודרנית בכלל.